

“İntellektual mülkiyyəti qoruyub saxlayın, ona sahib olan dünyaya sahib olub, dünyanı idarə edəcək”. Bu sözlər uzun illər öncə deyilsə də, öz aktuallığını bu gün də itirməyib. Əksinə, daha aktual olub, çünki bəşəriyyət texnologiyalar əsrində yaşayır və müasir texnologiyaların inkişafı məhz intellektə bağlıdır. Eyni zamanda intellekt dövlətin qurulmasında və inkişaf etdirilməsində çox önəmli rol oynayır.

Dünyada müxtəlif ölkələrdə yüksək intellektə malik olan bir çox dövlət xadimləri olub. Almaniyə kanslerləri Otto fon Bismark və Konrad Adenauer, ABŞ prezidentləri Tomas Jefferson və Franklin Ruzvelt, Böyük Britaniya baş nazirləri Uinston Çörçill və Marqaret Təççer, Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürk, Pakistanın banisi və lideri Ali Cinna və sözsüz ki, Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyev.

Bu siyahıda adları çəkilən şəxslərin hər biri böyük xalqların və dövlətlərin nümayəndələri olublar, sadəcə, bir şəxs istisna olmaqla. Bu da hər bir azərbaycanlı üçün qürur mənbəyi olan – cənab Heydər Əliyevdir.

1969-cu ildə Heydər Əliyev Azərbaycanın rəhbəri seçildi və sonra Sov.İKP Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü seçilərək, dünyanın aparıcı ölkəsi olan SSRİ-nin 9 rəhbərlərinin biri oldu. Sov.İKP MK Siyasi Bürosunun tarixində 177 üzvü olub və onlardan Siyasi Bürodan uzaqlaşdırıldıqdan sonra siyasətə qayıda bilən bir, yaxud iki nəfər oldu. Biri Heydər Əliyevdir. O, Siyasi Bürodan uzaqlaşdırıldıqdan sonra Azərbaycana döndü və dövlətin Prezidenti seçildi.

Onun hakimiyyəti dövründə elmə, incəsənətə xüsusi diqqət yetirilirdi. 1993-cü ildə ikinci dəfə hakimiyyətə gəldikdən sonra dünyanın aparıcı zəkalı Azərbaycanlı alim Lütfi Zadə, tanınmış fiziklər, Nobel mükafatı laureatı, Jores Alferov və akademik Roald Saqdeyev, dünyaca məşhur həkim Maykl De Beyki və digərləri. Bu insanları Heydər Əliyevin intellekt və onun böyük dövlət adamı olması cəlb edirdi.

İntellekt nədir, onu ölçmək mümkündürmü? İntellekt insanın gördüyü işlərlə ölçülür və ona qiymət böyük şəxslər tərəfindən verilir. İnsanın yüksək intellekti, eyni zamanda, məxsus olduğu xalqın mənəvi və mədəni dəyərlərinə olan məhəbbəti və bağlılığı ilə ölçülür.

1978-ci ildə Kirovabad (indiki Gəncə) şəhərinin iki rayona bölünməsi qərarı verildi. Mərkəzdən, yəni, Moskvadan təklif gəldi ki, bir rayona Leninski ya Sovetski, digərinə, zavodlar çəmənlən hissəyə Raboçı, yaxud Proletarski adı verilsin. Amma hər bir gəncəlinin qəlbində bir arzusu var idi, rayonlardan birinə şəhərin qədim adının verilməsi. Amma bunu deməyə heç kəsin cəsarəti çatmırdı, çünki güclü kommunist rejimi var idi. Müəssisələrdə müzakirələr başladı və insanlar bir qərara gələ bilmirdilər. Nəhayət, Heydər Əliyev şəhərin fəalları Bakıya dəvət etdi və özünə məxsus olan səbirlə hər kəsi dinlədi. Biri dedi Sovetski, digəri Proletarski və s. Hər kəsi dinlədikdən sonra Heydər Əliyev şəhərin

xadimlə görüşəcəyəm, amma indi müdrik qəlbi və incə yumor hissi olan bir insanı görürəm Sizinlə dost olmaq istəyirəm”. Bu nə idi, incə yumormu? Xeyr, bu dərin intellektin nəticəsi idi. Belə mürekkəb vəziyyətdə dərin intellekt çıxış yolu tapıb yad adamı dost etdi. Bir müddət sonra “Əsrin müqaviləsi” imzalandı. Belə addım, bəlkə də, siyasi qanunları pozurdu, ziddiyyət yaradırdı, amma Heydər Əliyev elə bir şəxsiyyət idi ki, o, siyasi qanunları və qaydaları özü yaradırdı.

Dərin intellektə məxsus olan şəxslərin arasında elələri var ki, onlara dahi insanlar deyirlər. Verilənlərin böyük massivlərini beyinlərində saxlayan, onları təhlil edən və lazımı anda, lazımı bilginə istifadə edib effektiv qərarları qəbul edən insanlara dahi deyirlər.

Alimlərin dediyinə görə, XX əsrdə belə dahilərdən biri Albert Eynşteyn idi. Onun dediyinə görə, fizika elmi onun beynində bölünməz vahid idi və hər nəticənin orada öz yeri, öz hüceyrəsi var idi və belə insanların inanılmaz yaddaşı olurdu.

1946-cı ildə Ordubadda Rəhim Rəhimov adlı bir gənc həkim çalışırdı. Onun orta məktəb müəllimi qonşuluqda yaşayırdı. Özü və xanımı ağır xəstə idilər. Bir oğulları var idi. Qonşusu dəfələrlə Rəhim doktora müraciət edirdi ki, oğluna bir arayış versin ki, onu hərbi xidmətə aparmasınlar. Çünki evdə ondan başqa kimsə işləmirdi. Nəhayət, uzun təzyiqlərdən sonra həkim belə arayışı verdi. Bir həftə sonra həkim Naxçıvan şəhərinə, Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinə çağırıldı. Bir neçə saat gözlədikdən sonra otağa gənc zabıt Heydər Əliyev daxil oldu. O, soruşdu: – “Bu arayışı siz vermisiz?” “Bəli”, – dedi həkim. Burada yazılanlar doğrudurmu? Həkim: Xeyr – dedi. Bəs nə üçün yazmısız? Həkim vəziyyəti anladı. Zabıt bir az düşünərək: “Siz burada hər kəs dürüst insan və gözəl həkim kimi tanıyır, gedin və bir daha belə şeylər etməyin” – dedi və arayışı çırdı. Bu hadisələrin üstündən illər keçdi. Heydər Əliyev Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçildi. Həkim Rəhim Rəhimov Bakıya köçüb

tanınmış həkim və akademik oldu.

1974-cü ildə akademik Rəhim Rəhimov Onkologiya Mərkəzinə müdir təyin olundu və ondan öncə Mərkəzi Komitədə Heydər Əliyevlə görüşdü. Akademik Rəhim Rəhimovun dediklərinə görə bir saata yaxın olan görüşdə Heydər Əliyev onkologiya sahəsinin elə incəliklərindən danışdı ki, elə bir fikir yaranırdı ki, Heydər Əliyevin tibbi təhsili var. Görüş başa çatdı və Rəhim Rəhimov otağı tərk edəndə birdən Heydər Əliyev gülümsəyərək soruşdu: “Daha yanlış arayışlar vermisiz?” Bu nə idi, sadəcə dərin yaddaşmı? Xeyr. Bu, dərin intellektin nəticəsi idi, lazımı anda, lazımı məlumatı beyindən alıb istifadə etmək. Bu baxımdan Heydər Əliyev, sözsüz ki, dahi idi.

2000-ci ildə Heydər Əliyevin dediyinə görə, ABŞ-da olarkən, gözlənilmədən ata Buş tərəfindən onun “ranço”-suna dəvət edildi. ABŞ prezidentlərinin protokoluna uyğun olaraq “ranço”ya ancaq böyük dövlətlərin liderləri dəvət olunur. Heydər Əliyev düşünürdü, görəsən, nə səbəbdən dəvət olunub.

İntellektin milli idealları

Gəzinti zamanı Buş Heydər Əliyevi göl üzərində katedrə gəzməyə dəvət etdi. Təkbətek qalanda öz təcüməçisi vasitəsilə Heydər Əliyevdən soruşdu: “İraqda hakimiyyəti dəyişmək olarmı?” “Olar, amma saxlamaq çox çətin olacaq” – cavab verdi Heydər Əliyev. Zaman göstərdi ki, Heydər Əliyev nə qədər haqlı idi. Ata Buş bir vaxtlar Mərkəzi Keşviyyat İdarəsinin rəhbəri, sonra isə ABŞ-ın Prezidenti olmuşdu və bəlkə də, dünyanın ən məlumatlı şəxslərindən biri idi. Buna baxmayaraq, Heydər Əliyevin dərin intellektinə və biliklərinə əmin idi ki, bu sualı verdi.

Hər bir xalq dünyaya böyük xadimlər verib. Əgər Böyük Britaniyada soruşsanız ki, sizin XX əsrdə dünya siyasətinə verdiyiniz ən böyük düha kim olub, dərhal Uinston Çörçillin adı çəkiləcək. Soruşanda ki, nə üçün belə böyük şəxsiyyətə Biq Benin (Britaniya Parlamenti) önündə ona sadə heykəl qoymusuz, qısa cavab belə olur. Uinston Çörçill o qədər böyük şəxsiyyət olub ki, onun heykəle ehtiyacı yox, heykəlin ona ehtiyacı olub.

Heydər Əliyevə qoyulan ən böyük heykəlin müəllifi və memarı məhz özü oldu – bu, əbədi yaşayan müstəqil Azərbaycan dövlətidir.

Heydər Əliyev Azərbaycan üçün böyük işlər gördü, amma bu dünyadan ürəyində həyatla keçməyən bir arzu ilə köçdü. İşğal olunmuş torpaqlarımızı qaytarılmasın, qaçqınların doğma yurdlarına dönməsi. Bu arzunu həyata cənab İlham Əliyev keçirdi. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında müzəffər Ordumuz 30 il işğal altında olan torpaqlarımızı geri qaytardı.

Hər bir insan dünyaya gələrkən onun Allah qarşısında bir borcu olur: Bu, özündən sonra həyatda böyük iz qoymaqdır. Bu borcu Heydər Əliyev artıqlaması ilə qaytardı. O, Azərbaycan xalqına müasir düşüncəyə və yüksək təhsilə sahib olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevi bəxş etdi. 2014-cü ildə Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun 70 illiyi qeyd olunurdu. 70 ildə bu ali məktəbi dünyanın müxtəlif ölkələrindən 100.000-dən çox gənc bitirmişdir. Amma onların içində ancaq bir şəxs ən yüksək kürsüyə layiq görülmüşdür. Bu azərbaycanlı İlham Əliyevdir.

Bu gün Azərbaycanda və xüsusən Qarabağ bölgəsində böyük tikinti-quruculuq işləri həyata keçirilir, mənəvi dəyərlərimiz bərpa olunur. Qarabağdan incə qədər gözəl olan muğam səsi gəlir. Bu işlərdə cənab Prezidentin və Azərbaycan Respublikasının birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyevanın müstəsna xidmətləri var.

Bu gün ölkəmizin hər bir bölgəsində anaların gözlərində hələ qurumamış göz yaşları var. Bu göz yaşları ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş oğullarımız üçün olan göz yaşlarıdır. Artıq vaxt çatıb və mən əminəm ki, qısa bir zamanda Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev Xankəndidə Azərbaycan Bayrağını ucaldacaq və analarımızın üzündə hələ qurumayan göz yaşları sevinc yaşlarına çevrilecek.

**Asəf HACIYEV,
Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq
Təşkilatı Parlament
Assambleyasının baş katibi,
AMEA-nın akademiki**